І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
'Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 112. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ЧЕРВНЯ (JUNE) 1966 No. 112. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 17 червня 1966

В АМЕРИЦІ

КОНҐРЕС МАТИМЕ ТИЖНЕВІ ВАКАЦІЇ з приводу державного свята 4-го липня. Палата припинить працю вже 30-го червня, і конґресмени виїдуть до своїх виборчих округ, звідки вернуться аж 11-го липня. Палата Репрезентантів має менше проєктів полагодити, тому заплянувала довші вакації. Сенат мав вернутися до праці вже в половині тижня. Але сенатори і журналісти в Сенаті заявили, що таке зменшення вакацій було б не виправдане, бо програма праць Сенату не є дуже велика.

ДІРКСЕН ЗАЯВЛЯЄ КАЦЕНБАХОВІ, що Сенат не схвалить 4-го пункту урядового законопроєкту про скасування расового обмеження при продажу домів. Сенатор Дірксен є представником республіканців в Сенатській Правничій комісії, і його запросив до себе на конференцію головний прокуратор Ніколас де Каценбах. На цій конференції були ще два інші республіканці: сенатор Роман Б. Грушка з Небраски та конґресмен із Огайо Вілліям Коллок — член Палатної Правничої Комісії. Дірксен заявив Каценбахові, що цього року Сенат не схвалить законопроєкт про скасування расових обмежень при продажу домів. Таке саме становище зайняли і два інші присутні члени Конґресу.

НЮ ЙОРК МАТИМЕ ПРИБУТКОВІ ПОДАТКИ і збільшену ціну за їзду підземними залізницями і міськими автобусами. 16-го червня в Олбані погодилися в справі прибуткових податків, сума яких має винести тільки 283 мільйони долярів. Посадник Ліндсей вимагав на 237 мільйонів більше. Внаслідок цього треба буде в найближчому часі збільшити ціну за їзду підземками і міськими автобусами. Досі одна їзда виносила 15 центів, від двох-трьох тижнів вона становитиме 20 центів, а пізніше 25 центів. Платитимуть прибутковий податок і ті всі особи, які доїжджають на працю до Ню Йорку. Мешканці Ню Йорку платитимуть прибутковий податок у висоті одного доляра від дотеперішніх 5 дол., які платили на стейтовий податок. Ті, що доїжджають до Ню Йорку на працю платитимуть по одній чверті одного відсотка від зробленої суми в Ню Йорку.

ОСОБИСТІ ПРИБУТКИ АМЕРИКАНЦІВ збільшилися в травні цього року на 2.4 більйона дол., це значить на 7.7 відсотка, в порівнянні з травнем 1965-го року, і становили 565.5 більйона дол. в річному відношенні. Річне відношення дістаємо таким способом, що прибутки одного місяця множимо через 12. Прибуток в травні є дещо більший, як в квітні, але менший від пересічного місячного прибутку в першій чверті цього року, який виносив 3.5 мільйона дол. Це свідчить про те, що темп економічного збільшення дещо сповільнюється, і що зменшується потреба збільшувати прибуткові податки для зменшення інфляційного тиску на економіку.

В ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ Ц. Р. ЗМЕНШИЛОСЯ число долярів, висланих за кордон і становило 630 мільйонів дол., що в річному відношенні винесе коло 2.5 більйона, а минулого року відплив долярів у формі інвестицій за кордоном становив аж 3,371,000,000 дол. З цього виходить, що американські інвестиції в цьому році повинні зменшитися на один більйон долярів. Експорт цього року повинен винести коло 15,860,000,000, на 1.2 більйона, або на 8.2 відсотка більше, як минулого року. Американські компанії зобов'язалися зменшити інвестиції за кордоном і збільшити експорт, щоб зменшити платничий дефіцит із закордонними державами.

У СВІТІ

ВІЙСЬКОВИЙ УРЯД В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ПРОГОЛОСИВ в центрі опозиційного руху буддистів, місті Гуе, воєнний стан. Вислано туди додатково ще 600 вояків, льояльних центральному урядові. В столиці Південного В'єтнаму Сайґоні проголошено поліційну годину від 9-ої вечером до 4-ої над ранком. Військо вивозить і відсуває малі вівтарі Будди, масово розставлені по вулицях задля демонстрації проти центрального військового правління.

ДО РУМУНІЇ ПРИЇХАВ НА ОДНОТИЖНЕВІ ВІДВІДИНИ комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай. Румунські власті звільнили в той день дітей зі школи й зігнали службовиків та робітників для „спонтанного" привітання гостя. У своїй короткій промові, у відповідь на привітання збоку румунського прем'єра Іона Маврера, Чу Ен-лай не згадав про В'єтнам ані про ЗДА.

НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄННЯ БРИТІЙСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ МІНІСТЕР ЛОРД ЧАЛФОН ЗАЯВИВ, що холодна війна в Европі „перестаріла і неістотна". Він твердив, що кінцевих 25 років у цьому сторіччі будуть виповнені великими конфліктами поза Европою — з виразним натяком на Комуністичний Китай і імперіялістичні амбіції Єгипту. Расова проблема і економічна криза заступили — на думку британського міністра — проблему холодної війни. Тому він таврував „очманіння" Москви, яка поза страхом, щоб німці не дістали атомову зброю, не бачить світу.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК ПОВІДОМИВ листом міністра закордонних справ Камбоджі Нородома Хантоля, що ЗДА готові фінансувати поширену Міжнародну Контрольну Комісію, яка контролювала б прикордонні смугу Камбоджі, щоб комуністичні партизани та та вояки з Північного В'єтнаму не надуживали її для випадів проти Південного В'єтнаму. Міжнародну Контрольну Комісію у В'єтнамі покликала до життя Женевська конференція з 1954 року, але вона була спаралізована саботажною поведінкою комуно-польського члена. Камбоджа таврувала кількакратно Південний В'єтнам і ЗДА за порушення її кордону, але промовчувала поведення комуністів.

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАРОЛД ВІЛЬСОН ПЕРЕМІГ внутрішню партійну ліву опозицію, яка атакувала його за далекосхідню політику. На зборах членів Палати громад і Палади лордів, однопартійців з Партії Праці, Вільсон виголосив одногодинну промову, після якої зажадав голосування над внесенням опозиції, щоб в рр. 1969/70 відкликати всі британські збройні сили з обширів на схід від Суезького каналу, себто з Сінґапуру, Маляйзії і Перської затоки. Той внесок перепав більшістю 225 голосами проти 54. Вільсон заявився за „приявністю" Британії на всіх тих обширах.

Сл. п. Володимир Кохан, видатний український громадсько-політичний діяч, екзекутивний директор Комітету Українців Канади, помер майже рівночасно із своєю дружиною Лідією у Вінніпеґу у вівторок 14-го червня (гл. стаття на стор. 3-ій у цьому числі).

КОНҐРЕС ПЕН КЛЮБУ ЗАСУДЖУЄ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПИСЬМЕННИКІВ

Ню Йорк. — Підчас пресової конференції, що відбулась у п'ятницю в авдиторії Ню Йорського Університету, Президент Міжнародного ПЕН Клюбу американський драматург Артур Міллер підтвердив проголошений цим Конґресом засуд Совєтського Союзу за переслідування письменників. 34-ий Конґрес цієї світової організації письменників, що стягнув до Ню Йорку понад пів тисячі авторів із різних країн нашої землі, вже на першому засіданні засудив переслідування письменників у Совєтському Союзі, вимагаючи свободи для російських письменників Синявського і Даніеля, як також і для українських письменників Світличного, Дзюби й інших, які згідно з повідомленнями пресових аґенцій були засуджені в Україні. Резолюцію в справі переслідування української літератури в Україні внесла на Конґрес ПЕН Клюбу українська група делеґатів — членів ПЕН Клюбу згідно з виготовленим мемурандумом Президії Об'єднання Українських Письменників „Слово". Як вже писалось, у Конґресі ПЕН Клюбу в Ню Йорку беруть участь як повноправні делеґати Богдан Бойчук, Григорій Костюк, Вадим Лесич і Остап Тарнавський. Підчас пресової конференції письменник Міллер обороняв свободу творчости письменників у всіх країнах. На 34-ий Конґрес ПЕН Клюбу у Ню Йорку не прибула заповіджена совєтська делеґація обсерваторів із Совєтського Союзу м о ж л и в о тому, що не бажала слухати засуду Совєтського Союзу за переслідування письменників. Совєтські письменники не є членами ПЕН Клюбу. Президія Міжнародного ПЕН Клюбу почала перед кількома роками переговори про створення ПЕН Клюбу у Совєтському Союзі, але для того потрібно, щоби письменники у Совєтському Союзі підписали статут ПЕН Клюбу, що вимагає повсякчасної боротьби за свободу слова і думки.

Німецький генерал стає командантом НАТО на Середню Европу

Париж. — Німецький генерал Йоганн Адольф фон Кільмансеґґ буде внедовзі призначений на команданта збройних сил Атлантійського Союзу (НАТО) на центральну Европу. Він прийде на місце французького генерала Жана Крепена, який автоматично перестав виконувати ті функції, коли Франція відкликала ввесь свій персонал з головної кватири збройних сил НАТО. Рішення обрати німецького генерала на місце французького прийняли міністри закордонних справ 14-ох членських країн НАТО (без Франції) на минулотижневій конференції у Брюсселі. Вони звернулись до німецького уряду, щоб той подав кандидата. Генерал фон Кільмансеґґ був під час останньої світової війни командантом одної німецької панцерної дивізії. Він буде тепер підлягати безпосередньо тільки головному командантові всіх збройних сил НАТО, американському генералові Лейменові Лемніцерові. З хвилиною, коли Франція виступила з військового бльоку НАТО, залишившись покищо членом НАТО, як політичної організації, — Західня Німеччина стала стрижнем збройної сили НАТО на европейському континенті, маючи найбільшу суходільну армію. Західні міністри закордонних справ — стверджує преса — рахувалися з тим, що совєтська пропаґанда використає призначення німецького генерала для нових атак проти Західньої Німеччини та проти цілого НАТО, але перемогли міркування військової натури і — бажання затіснити зв'язки Західньої Німеччини з НАТО.

Сенатор Менсфілд поручає зустріч міністрів ЗДА й Комуністичного Китаю

Ню Йорк. — Лідер демократичної більшости в Сенаті, сенатор Майк Менсфілд, промовляючи на закінчення шкільного року в Єшива університеті в Ню Йорку, заявився за переведення конференції між державним секретарем Діном Раском та комуно-китайським міністром закордонних справ Ченом І, які перевірили б можливості протидіяти „поширенню війни у В'єтнамі". Така конференція повинна відбутися — казав названий сенатор — „радше швидше, як пізніше, коли війна заторкне Китай безпосередньо". Сенатор М. Менсфілд пригадав, що обидва названі міністри стрінулися були в Женеві в р.р. 1961-62 і що нема ніяких причин, чому вони не мали б знову стрінутися й ділово переговорити можливості замирення у В'єтнамі. — Згодом сенатор Менсфілд заявив, що він не узгіднював своєї промови з Білим Домом ані з державним секретарем Раском, а тільки вислав копії своєї заплянованої промови Президентові, державному секретареві Раскові й секретареві оборони Робертові МекНамарі. Речник Президента, пресовий секретар Білл Моєрс, відмовився зайняти меторичне становище до пропозиції сенатора Менсфілда та відіслав журналістів до державного секретаря Діна Раска. — З цієї нагоди слід пригадати, що державний секретар Дін Раск недавно ствердив, що існує безпосередній зв'язок між ЗДА й Комуністичним Китаєм у періодичних нарадах амбасадорів ЗДА й Комуністичного Китаю у Варшаві. Однак американський амбасадор в Букарешті відкинув запрошення, що його дістав від румунського уряду, на бенкет і на баль в честь комуно-китайського прем'єра Чу Енлая, бо американські дипломати не бувають на прийняттях, уладжуваних для представників держав, з якими ЗДА не мають дипломатичних взаємин.

● **На прийнятті для дипломатів з Об'єднаних Націй у** Білому Домі не було комуністів. Запрошення не вислано амбасадорам Куби, Альбанії і Зовнішньої Монголії, з якими ЗДА не мають дипломатичних взаємин, але це „обурило" Москву і її сателітів і вони збойкотували прийняття. Запрошення прийняв і був приявний тільки комуніст — югославський амбасадор. Приявними було коло 300 осіб, — генеральний секретар ОН У Тант, його штаб, дипломати й акредитовані при ОН кореспонденти.

УККА і КПШ відбувають свої наради з кінцем цього тижня

Ню Йорк. — З кінцем цього тижня в суботу і неділю 18 і 19-го червня тут відбудуться важливі наради Ради Директорів Українського Конґресового Комітету та Комітету Пам'ятника Т. Шевченкові

Рада Директорів УККА відбуває свої наради в суботу, 18 червня, в готелі Ню Йорк Гілтон, починаючи з 10-ої години ранку. На програмі нарад впершу чергу справи, зв'язані із заповідженим та проголошеним уже 9-им Конґресом Американських Українців, що має відбутися в цьому ж готелі з початком жовтня ц. р. Зокрема Рада Директорів має затвердити намічену Екзекутивою Номінаційну Комісію та вибрати Резолюційну Комісію для Конґресу. Крім короткого звітування та дебат, на порядку нарад є обговорення і схвалення становища і резолюцій УККА, що їх приготовила окрема Резолюційна Комісія згідно з рекомендаціями недавніх нарад Ширшої Ради УККА. Дирекційній Раді буде також предложений для розгляду і схвалення бюджет УККА на цей діловий рік. Збори Ради Директорів попередили наради Екзекутиви УККА в п'ятницю, 17-го червня ввечорі.

Комітет Пам'ятника Шевченкові відбуде свої наради в неділю, 19-го червня, в приміщеннях Наукового Товариства ім. Шевченка при 13-ій вулиці о год. 11-ій перед полуднем. На порядку нарад є м. ін. справа евентуального продовження існування і діяльности Комітету, який вже виконав своє головне завдання, та відповідне достосування статуту. Можна також передбачати, що під час нарад буде заторкнена й кампанія оклеветування Комітету і його діяльности з боку недоброзичливих осіб.

Проф. Ол. Грановський повернувся із 50-денних відвідин в Европі

Ню Йорк. — Проф. д-р Олександер Грановський із Міннесотського університету повернувся в середу, 15-го червня 1966, з Европи після 50-денних відвідин на „старому континенті". Професор Грановський відвідував Европу з доручення Міннесотського університету, в якому з його ініціятиви започатковано і тепер уже влаштовано імпозантний іміґраційний архів-бібліотеку, єдиний того роду при високій школі в Америці. До цього архіву проф. Грановський сам передав свою багатющу бібліотеку і колекцію, яку тепер доповняє сам університет при активній допомозі і співпраці багатьох етнічних груп, у цьому в першу чергу української. Ціллю відвидин проф. Грановського в Европі було дальше поповнення і збагачення цього архіву і це проф. Грановському в повній мірі пощастило. Під час свого 50-денного побуту в Европі він відвідав Францію, Німеччину, Австрію, Італію, Швайцарію, Бельгію, Люксембурґ і Англію, всюди зустрічався з місцевими українськими громадами та від них, чи при їх допомозі придбав для архіву-бібліотеки велику кількість цінних видань, архівів і подібне. Проф. Грановський, відвідавши УНСоюз і „Свободу" після свого повороту, з великим ентузіязмом оповідав про свої зустрічі і розмови з українськими науковцями і діячами в Европі. В п'ятницю, 17-го червня, проф. Грановський повернувся назад до Ст. Пол та до своїх зайнять в Міннесотському університеті, яких має багато, хоч сам уже на пенсії від активної професури.

Українські інженери відбувають весняну зустріч

Ню Йорк. — Відділ Товариства Українських Інженерів у Ню Йорку разом із Відділами у Філядельфії і Сиракюзах влаштовують в суботу, 18-го і в неділю, 19-го червня на оселі „Верховина" у Глен Спей весняну товариську зустріч. У програмі цієї зустрічі засідання управи, як також доповідь інж. Любомира Калинича про архітектуру і мистецтво Парижа, Мадриду, Люрду, Риму, Фльоренції й Амстердаму з відповідними ілюстраціями за допомогою діяпозитиву.

Заповіджена також розвагова програма під проводом інж. Лева Яцкевича з участю відомого поета інж. Євгена Маланюка, піяністки Христини Петрівської і квартету „Каравана" у складі: Бемко, Длябога, Канюка, Калинич при фортепіяновому акомпаніяменті Лесі Леуш. На закінчення зустрічі відбудеться равт.

НА ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ У ШКОЛІ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Идучи озелененою кристлатими деревами вулицею Ліндл у Філядельфії, підходимо під горбок між вулицями Огонц і Белфілд, що загороджений штахетами, а на входовій брамі напис „Сиротинець св. Василія". Це велика українська посілість між двома міськими парками і її власником є чин Сестер Василіянок. Тут не тільки сиротинець, що його існування проголошує табличка на входовій брамі. Тут також восьмиклясова школа, що в ній вже від кількох десятиріч виховується молоде покоління української громади. На розлогій гірці між згаданими парками, у недалекому сусідстві до відомого католицького коледжу Ля Саль і найкращої середньої школи для хлопців у Філядельфії Сентрал Гай, красуються будинки сиротинця, з простóрою каплицею і рекреаційною залею, господарські приміщення і від недавно, новий модерний будинок восьмиклясової школи, що його вибудували Сестри Василіянки останньої осені.

Школа у парку

Кожного дня на цю гірку йдуть, чи їдуть автами із своїми матерями або й таки автом шкільної розвізчиці, що впродовж шкільного року за невеликою оплатою підвозять школярів, гурти українських дітей — учнів цілоденної школи Сестер Василіянок. Їх майже чотири сотні. Перейшовши браму вони зразу входять в атмосферу парку, де домінує зелень, бо забудування школи і сиротинця серед дерев і зелені. Тут крім ясних повних соняшного світла кляслових кімнат велика площа для спортових ігор, город для відпочинку, а далі і лісок, що тягнеться вздовж міського парку. Батьки віддають тут своїх дітей з повним довір'ям і відпруженням: тут наші діти знаходять не тільки опіку і науку, але перш за все безпеку і затишшя, не зважаючи, що в осередку великого і рухливого понад тримільйонового міста.

Ґрадуація восьмикласників

Досить часто гурти старших громадян, чи автомобілі, в яких розсілись ці старші члени української громади, піднімаються на гірку до Сестер Василіянок. Тут серед зелені відбуваються врочистості з нагод церковних свят, як на приклад щорічні молебні до Матері Божої, чи просто пікніки, зустрічі й інші імпрези. Гурти наших громадян прийшли туди і в неділю, 12-го червня, щоби вшанувати випускників школи Сестер Василіянок, які після восьмирічного навчання в цій школі переходять до середніх шкіл. Ось і стоять вони у перших рядах місцевої каплиці — 25 дівчаток у блакитних тоґах і двадцять хлопців у темно-синіх. Всі вони заквітчані довгою синьо-жовтою стьожкою, а на голові у них ґрадуаційні берети. Каплиця заповняється громадянством — батьками, рідними і просто приятелями абсольвентів школи. Всі вони вислухують богослуження, після якого з проповіддю виходить катехит школи о. канонік Роман Лободич, який в гарних словах прощає восьмаків, бажаючи їм нових успіхів у вищих школах, та й нагадує про те, щоби вони на все життя запам'ятали, що вони покінчили українську школу, що вони члени українського народу.

Передача дипломів

Після богослуження учні і батьки переходять до великої залі в новому шкільному будинку, де вже застелені столи і заставлені сніданком. Діти приступали до Причастя і їм належиться сніданок. Кружок матерей подбав про смачні страви і гостить ними і учнів і гостей. Після сніданку наступає врочиста хвилина роздачі дипломів. Ґрадуанти сідають по двох сторонах сцени, по середині стіл з дипломами, за яким отець катехит і директорка школи Мати Хризанта. Отець катехит звертаєтьєя з короткою промовою до учнів, вітає їх з успіхом і знову ж пригадує, щоб вони не забували того, чого навчились у школі, а це християнської моралі й української мови, яка буде постійно визначувати їхнє походження і національну приналежність. Від учнів промовляють хлопець по-англійськи і дівчина по-українськи і вони дякують сестрам - учителькам і світським сестрам, як також отцеві катехитові за довгу, бо восьмирічну науку й опіку. Кожний учень дістає свій диплом, деякі здібніші спеціяльні відзначення і признання.

Гірка, яка залишиться в пам'яті на все життя

Радісні й усміхнені виходять ґрадуанти із своїми дипломами в руках зі шк. будинку. Вони вдоволені, що восьмирічний труд за ними, що можуть іти до вищої школи і далі вчитись. Але не спішно їм покидати цієї вкритої зеленню гірки, що була через вісім років ціллю їх щоденної ранньої мандрівки. Вони тут почувалися добре. Тут вони ви-

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ФІЛЬМ ПРО РАДІО „СВОБОДА" НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Ню Йорк. — Яку велику роботу робить Радіо „Свобода" можна довідатись із фільму, що його передаватиме телевізійна станція Дабл'ю еН Ю Сі в Ню Йорку на каналі 31 в неділю 19-го червня о год. 10-ій увечорі.

НОВА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ Б. АНТОНИЧА

Варшава. — Варшавське „Наше Слово" в числі від дня 1 травня ц. р. подало вістку, що незабаром у Видавництві української літератури в Пряшеві вийде збірка поезій українського поета Богдана Ігоря Антонича. Збірку упорядкував д-р Микола Нервлі, а графічне оформлення зробив Орест Дубай. У пряшівській збірці творів Антонича поміщено понад 270 поезій, уривки недокінченої повісті „На другому березі", афоризми п'єсу „Довбуш" тощо. Окремі розділи становлять „Спогади про Антонича, літературно - критичні матеріяли, бібліографія і словник незрозумілих слів".

„ВІСТІ КОМБАТАНТА" У ПРИСТЯТІ С. ПЕТЛЮРІ

Появилось 2-ге на 1966 рік число українського комбатантського журналу „Вісті Комбатанта", що його головними видавцями є ОбВУА й Братство кол. вояків І УД УНА. Те число присвячене головно пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри.

МЕКОЛА ЧУМАЧЕНКО МІЖ ФІНАЛІСТАМИ

Москва. — Як подає газета „Правда" з понеділка 13-го червня наш молодий скрипаль Микола Чумаченко, що його концертів українська громада у Філядельфії мала змогу слухати, увійшов до гурту 12-ти фіналістів скрипалів на Міжнародному Музичному Фестивалі в Москві. Чумаченко народився в українській сім'ї в Арґентині і він репрезентує на Московському Фестивалі Арґентину. В останніх двох роках він вчився у славного скрипаля Цимбаліста, що є директором відомої Музичної школи Кертіса у Філядельфії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Медікер починає діяти

Промова президента Джансона в середу 15-го червня в справі Медікеру заторкнула практичну діяльність цієї нової забезпеченевої програми. Правильно назвав Президент програму Медікер найбільшим досягненням американського суспільства в ділянці забезпечення старости громадян ЗДА від часу створення системи соціяльного забезпечення — тридцять років тому. Це вперше в історії ЗДА кожний старший громадянин матиме право на медичну опіку, включно з лікуванням у лікарні, не уформі добродійства чи допомоги, але як охоплений системою забезпечення член суспільства.

Ця ясна сторінка правного акту програми Медікер не може усунути тіней, що їх створюють обставини. Як уже писалось на сторінках „Свободи". Америка не підготовлена повністю до реалізації цієї великої програми: замало лікарів і допоміжного медичного персоналу. Закон про Медікер викликав уже реакцію, і напевно в наступних роках буде зроблене все, щоб ця програма повністю діяла.

Промова Президента в Білому Домі до лікарів і керівників лікарень була подиктована свідомістю цих обмежень. Президент закликав відповідальних за здоров'я суспільства фахівців допомогти Урядові в переведенні у життя закону про медичне забезпечення для старших віком громадян з першого ж дня його діяння, значить від 1-го липня. Виявляється, що труднощі не тільки у недостачі лікарень і медичного персоналу, але передусім у неспроможності включити всі лікарні і ввесь їх персонал на службу програмі Медікер: із статистики секретаря Департаменту Здоров'я, Освіти і Добродійности, Гарднера, виходить, що 21% лікарень, придатних для лікування старших громадян, не можуть включитись у програму Медікер через дискримінаційну господарку. А ці лікарні, головно в південних стейтах, охоплюють 17% усіх шпитальних ліжок у нашій країні.

Тож треба раціонального використання і лікарень і лікарів. Якщо йдеться про лікарів, то дехто пропонує використовувати їхню працю лише у високопрофесійній формі, залишаючи технічного характеру працю допоміжному медичному персоналові. Але при недостачі лікарень і лікарів було б справжньою трагедією, якщо не можна буде включити в програму Медікер усіх лікарень лише на основі дискримінації.

В такій ситуації потрібно більшої уваги самого суспільства для програми Медікер. Воно мусить подбати, щоб кожний громадянин, зданий лише на пенсію, мав повне забезпечення також і на лікарську опіку. Це ж засаднича вимога, і про неї вже давніше подбали деякі держави, де лікарська допомога є підставовим і обов'язковим забезпеченням кожного громадянина. Також і наша українська громада мусить звернути повну увагу на ділянку медичного забезпечення. Ми маємо у ЗДА велику кількість наших лікарів. Маємо вже й матеріяльні засоби. Треба подумати і над тим, як має наша зорганізована громада допомогти нашим старшим віком громадянам у рамах урядового закону про лікарську опіку.

Рівновартість усіх шкіл і мов

Найвищий Суд проголосив цього тижня далекосяжне рішення, яке в практиці дозволяє голосувати також тим порторіканцям у стейті Ню Йорку, які скінчили лише 6-клясову школу з еспанською мовою навчання. Формально Найвищий Суд відкинув скаргу двоїх мешканців Брукліну, які піддали під сумнів конституційну важність минулорічної постанови Конґресу про права голосування, яка, покликавшись на 14-ту статтю Конституції, забороняла стейтам приймати закони, що „заперечували б будь-котрій особі в межах її юрисдикції рівну охорону законів". До часу прийняття того федерального закону, зобов'язував у Нюйоркському стейті закон, за яким право голосування мають тільки громадяни із знанням англійської мови, чи пак із закінченими шістьма клясами англомовної школи. У Ню Йорку живе кругло 750.000 порторіканців. Проте, у міських виборах восени минулого року голосували в Ню Йорку тільки 8.107 порторіканців.

Це надзвичайно важлива постанова Найвищого Суду. „Ню Йорк Таймс" не погоджується з нею і підтримує опінію двох членів Найвищого Суду, що протиставились поглядові 7-ох своїх колеґ. Названа газета виходить із становища, що тільки ті особи, які знають англійську мову, можуть повністю включитися в американське життя, і що так звані іспити грамотности, що надають право голосування, мають на цілі саме приспішити процес отого „включання". Однак, більшість членів Найвищого Суду стала на іншому становищі: формально вони признали Конґресові право приймати закони, які кореґують відповідне стейтове законодавство. Фактично ж, по суті, та постанова визнає принцип, що для участи в голосуванні треба взагалі бути настільки грамотним, наскільки можна ту грамоту осягнути в 6-клясовій школі, не тільки з англійською мовою навчання. Правда, у даному випадку мова була про еспанську школу, про еспанську мову, як рівноправну й рівнорядну з англійською, і в рішенні Найвищого Суду кількакратно підкреслювалось тісне пов'язання З'єднаних Держав з Коммонвелтом Порто Ріко, автономною країною з власною конституцією, але під американською суверенністю. Відомо, що за актом з 1917 року порторіканці мають американське громадянство, дармащо можуть голосувати у президентських виборах тільки тоді, коли мешкають в Америці, а закон з 1952 року, доповнений у 1956 році, уточнив і поширив американське громадянство „від народження", якщо хтось народився в Порто Ріко 11 квітня 1899 і пізніше.

Отож, очевидно, порторіканці з усіх національних груп в Америці, може, найбільш упривілейовані, маючи спеціяльний правний статус, як уродженці території під американською суверенністю. Але вони таки становлять окрему національну групу. Тому теж рішення Найвищого Суду, прийняте щодо вихованців шестиклясової еспаномовної школи, може стати цікавим предметом правничих міркувань, чи не становить воно прецеденту у відношенні й до інших не англомовних шкіл. І коли б навіть, саме з уваги на спеціяльний статус Коммонвелту Порто Ріко, обмежити те рішення виключно порторіканцями і їхньою еспанською мовою, то все ж воно повинно скріпити почуття гордости всіх національних груп в Америці й поглибити пошану до мови своїх батьків. Англійську мову треба вивчати, і то мову літературну, трудну, бо пребагату, з великими нюансами. Однак, поруч неї важливі, вартісні й гідні знання та плекання мови всіх тих іміґрантів, без яких не було б американської нації з її нинішньою культурою.

Іван Кедрин

ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УНР ПІД ТЕПЕРІШНЮ ПОРУ

2

Існування єдиного авторитетного репрезентаційного політичного центру українців поза межами України, де нема місця для ніякої взагалі репрезентації вільної української політичної думки, — центральна й найважливіша проблема, яка стосується всіх партій і груп, яка стоїть понад усіма ними. Без існування такого центру жадна з наших політичних партій і груп, жадне „середовище" не можуть на довшу мету мати поваги — ані у своїх, ані у чужих, а мусять варитися у власному ґеттоїстичному сосі без користи для новітніх державницьких змагань України. Такий центр існує від часу, коли програ у війні проти наїзника спричинила першу хвилю політичних емігрантів. Можна критикувати той центр, можна стверджувати різні його недоліки, але у висновку всіх хай і найгостріших критичних завваг треба вживати всіх засобів, щоб направити той центр, щоб поліпшити його, зробити дійсно керівним і авторитетним проводом. Він має за собою традицію, він базується на законі, прийнятому ще на рідній землі, він ніколи, під час найглибших криз, не відхилявся від своєї головної цілі: зберігати непорушною українську, антимосковську й антикомуністичну державницьку думку. І тому всі міркування про актуальні проблеми Державного Центру УНР за кордоном мусять іти по лінії — скріплення його в усіх тих аспектах, що залежать від доброї волі та можливостей зорганізованої української громади в діяспорі.

Українці у вільному світі не всилі змінити теперішню міжнародну деконьюнктуру для їхньої визвольної справи. Після того, як атомову зброю осягає також комуністичний Китай і після того, як війна у В'єтнамі може поширитися на азійському континенті, ЗДА ще пильніше, аніж раніше, виминають найменшого дратування Москви. Вони погоджуються, що тільки Москва має право і привілей грубо лаяти „американських імперіялістів", і потішаються, що ця лайка потрібна Москві для внутрішнього вжитку задля зберігання обличчя в комуністичному світі. І тому ЗДА мовчки ковтають усі лайливі епітети. В цій ситуації нема найменшої рації витрачати енерґію на пересправи з Радіом Визволення, яке, зрештою, ніколи не було самостійним міжнародним чинником і задарма зосереджувало на собі завелику увагу деяких діячів Державного Центру.

Однак, українці у вільному світі можуть позитивно розв'язати всі інші важкі проблеми, з якими безперервно мусить морочитись Державний Центр УНР за кордоном. Цитований д-р Михайло Данилюк називає курйозом „брак людей в системі" УНРади. У своїх порадах він не ставить крапок над „і", але дає прозоро зрозуміти, що важку проблему відсутности відповідних кандидатів на відповідальні становища в Державному Центрі можна розв'язати або через зміну системи, на якій побудована УНРада, або через широку консолідацію, себто включення до Державного Центру УНР (УНРади) тих таборів, які стоять поза і розпоряджають поважним людським кадром.

Система міжпартійного представництва в Державному Центрі ніколи не захоплювала і ще менше захоплює сьогодні, через 18 років після його реорганізації, коли деякі вже й тоді кволі партії стали направді політичними фікціями, бо скорчились до мінімального гурту неактивних членів, і коли той 18-річний досвід доказав, що не формальна фірма грає ролю, а людина. Алеж справедливість каже признати, що й тепер мають деяку силу арґументи, які продиктували той організаційний принцип у переговорах Координаційного Комітету з рр. 1946-48: Державний Центр УНР за кордоном це суто політична організація, отже й спиратись повинна на зорганізовані політичні сили. Є ще суто практична трудність: коли б на місце партійної репрезентації прийняти, напр., індивідуальне членство в Державному Центрі, щось ніби „трест політичних мізків", на базі персональних даних, без уваги на партійну приналежність, — то як скомплектувати такий синедріон, хто мав би вибирати відповідні одиниці з загалу розпорошеної у світі громади і яким способом можна б їх стягнути до Мюнхену?

Д-р Михайло Данилюк твердить, що „широкий діяпазон роботи може виконати УНРада лише тоді, якщо зіпреться на широких лавах народу і кадру". Про „широку базу народу і кадру" говорить і в другому місці. Не називаючи нікого на ім'я, він, картаючи також критиків УНРади, які стоять пасивно збоку, пише: „Міцне середовище із широкими кадрами і членством сидить собі нишком, приглядаючись до кризи і вичікуючи наступної, замість проявити пропорційну до своєї сили і кадрів ініціятиву і тим допомогти регресові перейти в проґрес".

З наведених цитат виходить ясно, що Шановний Автор має на увазі ОУН(р), чи пак популярно званих „бандерівців". Присдну ючись зразу до його тези про доцільність і корисність повороту того угрупування до Державного Центру УНР за кордоном, слід пригадати:

Причиною виступлення фракції ОУН(р) Степана Бандери з УНРади 12 січня 1950 р., після письмової заяви проф. І. Вовчука, був закид збоку тодішніх керівників того угрупування, що ділянка революційно - визвольної боротьби в Україні проти окупантів повинна належати до Української Головної Визвольної Ради (УГВР). ОУН Ст. Бандери ніколи не виступала проти самої державно - політичної концепції Державного Центру УНР, проти самого принципу, що УССР є тільки фірмою, придуманою окупантом і вигідною окупантові, який цю фірму використовує для баламучення народу і закордону, проводячи насправді економічну експлуатацію, політичне поневолення і русифікацію України. Тому ОУН(р) від часу виступлення з УНРади навіть не пробувала творити будь - якої іншої державно - політичної концепції, і тому вона заявилась відразу проти так званого ревізіонізму, що поручав перевірити згадану вище основну державно - політичну концепцію, яка існує від часу програ у війні проти Москви, між двома світовими війнами.

Відомо теж, що в ході непорозумінь всередині націоналістичного середовища Закордонне Представництво УГВР, яке належало колись, так би мовити, до сфери впливів ОУН(р), виступило відтіль. Далі, у надрукованій, між іншим, і на сторінках „Свободи" 26 серпня 1964 р. Декларації УГВР з нагоди 20-річчя організації, говорилось, що внаслідок змінених обставин підпільна збройна боротьба українців в УССР припинилась; відомо, що проти тієї заяви появились були навіть полемічні голоси. В усякому разі, нема ані мериторичних, ідейних, ані тактичних причин, чому ОУН(р) мала б стояти далі поза Державним Центром УНР за кордоном і не брати в ньому активної участи.

Минулого року, коли голова Виконавчого Органу УНРади п. Микола Лівицький перебував у ЗДА, на ширшій конференції 13 лютого 1965 р. в залі Українського Інституту Америки він інформував, що в розмовах з діячами ОУН(р) на тему консолідації — ці останні не зголошували будь - яких засадничих застережень, а вимагали тільки для свого угрупування, як найчисленнішого і найкраще зорганізованого, такої кількости мандатів в УНРаді, на яку представникам УНРади трудно було погодитись.

Якщо всі члени УНРади усвідомлять трагічний сучасний стан української визвольної справи в міжнародному світі, — не менше трагічні перспективи для українського народу внаслідок дальшого закріплення большевицької окупаційної влади та імператив консолідації, як єдиного виходу з завороженого кола, що його створюють зріст байдужности громади, брак людей до праці і брак фондів, — то вони мусять виявити готовість до компромісу — і це саме стосується, очевидно, також проводу ОУН(р).

Нема найменшого сумніву, що приступлення ОУН(р) до УНРади дало б великі користі обом сторонам: ОУН(р), яка створила велику молодечу організацію СУМ, має свої пресові органи і проявляє жваву видавничу книжкову діяльність, дістала б організований зв'язок з усім нашим державницьким табором, дістала б вплив на політику Центру і мала б нове ідейне джерело для своєї виховної праці серед молоді. УНРада зросла б не тільки на механічному членстві, але й на повазі та дістала б новий розмах. **(Кінець буде)**

У НЕСТАБІЛЬНОМУ СТАНІ

Не зважаючи на невпинну критику американської політики у південно - східній Азії і заворушення у Південному В'єтнамі, Уряд ЗДА твердо тримається раз наміченої лінії. На думку лібералів, це є небезпечним втручанням у воєнну завірюху, яке може привести до світового збройного конфлікту; на думку консерватистів, урядова акція у В'єтнамі занадто квола, нездецидована і, властиво, компромітує Америку.

Однак, поминаючи арґументи за і проти офіційної політики ЗДА у південно-східній Азії, що виходили б поза рами економічної статті, треба признати, що події у В'єтнамі таки впливають на економічні процеси в Америці. І якби ЗДА повели в тій країні свою воєнну акцію на повну скалю, то вже сьогодні введено б тут господарські обмеження, які успішно протидіяли б „перегріванню" ринку, інфляції та спекуляціям засобами відповідної податкової і кредитової політики, „замороженням" цін та платень, раціоналізацією ресурсів і консумпції.

В умовинах обмеженої і дуже поміркованої акції, що її ведуть ЗДА у В'єтнамі, демократичному Урядові та його ліберальним економічним дорадникам здається, що радикальна господарська політика не була б оправданою, і вони вдаються до півзасобів, сподіваючись, що кінець - кінцем усе буде гаразд.

І дійсно, добра ринкова коньюнктура назагал продовжується. Зокрема знаменитий розгін зауважується у ділянках виробництва меблів, домашнього устаткування, вбрання, ліків, косметики та інших консумпційних дібр.

Але, з другого боку, у деяких секторах народного господарства спостерігається незначне сповільнення процесів як, наприклад, в автомобільному і сталевому промислах або у кредитово-банковій ділянці, де виявляється сильне напруження. І власне ці три господарські сектори, маючи надзвичайно важливе значення в економіці країни, спричиняють її нестабільність. А нагальне явище інфляції є найяскравішим показником специфічного впливу обмеженої воєнної акції у В'єтнамі, яка „перегріває" ринок, але не оправдує далекойдучої контролі господарського процесу в умовинах фактичного воєнного стану.

Внаслідок цього ростуть інвестиції, збільшується затруднення робітної сили і підвищуються зиски, але біржа — хитається. Також зростає попит на державні облігації та корпораційні бонди, ростуть прибутки на облігації, але рівночасно накопичуються труднощі на ринку гіпотечного (мортґеджового) кредиту.

Справа в тому, що т. зв. ощадностево - позикові інституції не можуть платити таких високих відсотків, як інші кредитові чи спекуляційно - інвестиційні установи, і тому ощаджувані громадянством гроші від них втікають, внаслідок чого скорочуються їхні фонди, що їх можна було б уживати на закуп домів та іншого роду реальностей. Тож дедалі важче дістати гіпотечну позику на закуп хати.

Оця трудність подекуди зв'язана із протиінфляційною політикою банкових та урядових кругів.

Дальшим виявом лябільности ринку є положення федеральних фінансів. Півтора року тому обнижено податки. Ця операція, як також значне збільшення державних видатків, у великій мірі спряли загальному просперитетові. Згодом, у висліді цього просперитету, почали зростати державні податкові прибутки. Завдяки добрій коньюнктурі підприємець, професіоналіст і робітник заробляли так багато, що, не зважаючи на обниження податків, їхні податкові вплати значно підвищились.

І от нібито курйоз: збільшені державні прибутки при збільшених державних видатках (на війну і Велике Суспільство) і зменшених податках. Це є ненормальність, подиктована пересорщеним просперитетом у воєнний час, не контрольованим відповідною господарською політикою, вислідом чого є гостра інфляція.

Цікаве також становище зорганізованого робітництва в теперішній час надзвичайно доброї ринкової коньюнктури. В такий час звичайно робітництво виявляє аґресивність і — добивається успіхів!

А проте, в наявній ситуації справи представляються інакше: робітництво натискає на законодатні палати, вимагаючи поширення своїх привілеїв, страйки не вгавають, але професійні спілки не можуть похвалитися успіхами. Зокрема в наступі на законодавство зорганізоване робітництво зазнає невдач, хоч при кермі держави стоять демократи — традиційні нібито приятелі світу праці. Зокрема не добилися професійні спілки скасування точки 14 Б закону Тефта-Гартлі, яка обмежує їх свободу, підвищення мінімальної платні до доляра шістдесяти центів, не дозволено їм т. зв. генерального пікетування будівельного проєкту, коли б тільки один його відтинок був у стані страйку.

Повздержливість законодатної влади відносно юнійних домагань виразно свідчить про її проґрес у зрозумінні небезпеки для цілости економічного життя надто великого сприяння інтересам якоїсь однієї групи громадянства.

Неуспіхи зорганізованого робітництва в ділянці законодавства до певної міри змінили його відношення до Демократичної партії. Ось так, недавно Федерація ЕйЕфЕл - СіАйОв закликала була робітників бойкотувати бенкет, що його влаштували демократи для збірки фондів на виборчу кампанію. Також офіційні кола робітництва стверджують наростання в Америці ворожости супроти професійних спілок за їхню тактику, зокрема організовувані ними страйки.

Як би там не було, період, що його переживаємо, прикметний щораз новими незвичайними явищами в економічному житті Америки.

М. Ч.

ПАНІ-ПИРОЖНИЦІ

Якось так несподівано й непередбачено в центрі уваги жіночого парляменту опинилися пироги, — не без вини пані предсідниці зборів, бо це вона перша зачепила цю тему, поставила її, так сказати, на денному порядку.

Пані предсідниця сформулювала таку тезу: „Ніколи ми, дорогі пані, не включимо в наші лави молоду ґенерацію такими методами праці, як ліплення пирогів та голубців, — що далі ще практикують деякі наші відділи. Самі ви, пані, ліпите ці пироги, самі їх продаєте на пікніках та вечірках, самі купуєте і заїдаєтесь ними. От і вся ваша діяльність! І цим ви хочете притягнути до праці, в наші модерні часи, тут народжене чи тут виховане покоління? Це сміху варте!"

Під час дискусії, як то звичайно буває, думки жіноцтва поділились: одні були за пироги, другі — проти пирогів, треті зайняли невтральну позицію, тобто признавали деякі вартості за пирогами, алеж доцінювали також вагу кейків, тортів чи інших перекладанців.

Справжню демостенівську філіпіку в обороні пань-пирожниць виголосила вельми заслужена скитальська діячка з Ню Йорку.

— Дорогі подруги! — сказала. — Я нікому не дозволю на цій залі кинути каменем на пироги і голубці, бо завдяки цим пирогам, завдяки паням - пирожницям ми, скитальці, до Америки приїхали. Пані предсідниця дозволила собі тут сказати, що їхня діяльність сміху варта... Я скажу інакше: ми, новоприбулі, повинні сьогодні цілувати спрацьовані руки наших старших піонерок! Подумайте, пані, скільки вони наліпились цих пирогів та голубців, щоб здобути фонди на наше переселення, щоб нам, новоприбулим, дати перший захист на цій вільній землі. Хай собі хто що хоче говорить, а я нині клоню свою голову перед старою еміґрацією, перед вами, пані-пирожниці, — як то вас дехто легковажливо називає. Дай вам, Боже, много літ прожити і ще багато-багато пирогів зліпити!"

Рясні оплески заглушили кінцеві слова заслуженої діячки з Ню Йорку. Багато пань мали сльози на очах... Старші віком піонерки підходили одна за одною до передбесідниці і розціловувались з нею, як від церквою, на Великдень, а одна бабуня з Мишиґену старалася насильно встромити їй у долоню двадцять талярів за те, мовляв ... „місис, щос'те їм такий файний отченаш вичитали!"

Якраз тоді, коли пані предсідниця збиралася закрити передобідню сесію, на залі піднялася одна дівчина в окулярах, ніби студентка коледжу, і попросила слова.

— Дозвольте, — сказала, навіть гарною українською мовою, — в мене одне запитання в справі формальній. Мені тут дещо незрозуміле, і я прошу у вас вияснення.

— Прошу, в чому справа? — спитала пані предсідниця.

— Пані увесь час говорили про пироги... як то пані-пирожниці їх ліпили, варили, продавали і так далі... А я не знаю, чи є варені пироги... Я чула про печені. Може пані мали на думці вареники?..

— Так, так, вареники! — загомоніла хором заля.

— А, тоді дуже дякую. Я тільки всього хотіла знати.

Після того вияснення пані предсідниця закрила збори, і ввесь жіночий парлямент пішов на ... пироги.

І к е р .

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(15)

Подібно пишуть і всі інші автори Франкового життєпису, іґноруючи те, що написав автор „Малого Мирона". А І. Франко написав про це так:

Можу тільки пожалувати, що автор (це значить О. Войташевський) поквапився вивести з моїх оповідань, що мають попри автобіографічну основу, все таки переважно психологічне та літературне значення. Коли б він був завдав собі труду перед писанням свого нарису запитати мене про враження моїх шкільних літ, то був би дізнався, що ті літа, поминаючи деякі неприємні епізоди, все таки були радісними літами моєї молодости, що між моїми вчителями з василіянської школи я з приємністю можу згадати імена молодого монаха Крушельницького, що вчив мене в другій клясі, о. катехита Красицького, о. ігумена Барусевича і пізнішого ігумена о. Німіловича, талановитого проповідника, а також і старенького вчителя т. зв. „штуби", то є І-ої кляси, русина Чорничевича, одинокого тоді світського вчителя, що служив в цій школі до своєї смерти, і який для непослушних та галасливих дітей у своїй клясі не мав тяжчої кари, як поколоти їх по чолі своєю неголеною бородою. Для хронологічної повноти додам, що у василіянській школі пробув я не 4, а 3 роки, вступивши відразу по приході з села до другої кляси". (VI, ст. 333-334).

Цікаво, що І. Франко доволі прихильно згадує в повісті "Boa constrictor" школу оо. Василіян, до якої Герман Гольдкремер віддав був свого сина-виродка Дувідка на науку. „Дувідко дер книжки товаришам, різав їх одежу, копав і смикав за волосся". Це був син багатих батьків. „Вчителі упоминали його зразу лагідно, далі гостріше, а нарешті один, не можучи витерпіти з його збитками — велів ученикам простягти його на лавці й сам власноручно вліпив йому кілька тростинок у „стару паню". Дувідкова мати хотіла подати цю справу до суду, але там її не прийняли, бо „тоді ще не розуміли науки без биття". (X, 120-121).

У 1903 році Франко написав оповідання „Отець гуморист", в якому виявив жорстоку методу навчання за допомогою катування аж до смерти дітей учителем о. Телесницьким. Франко згадує про нього такими словами:

„Я дуже рідко підпадав під руки о. Телесницького, та проте спомини з того року лишились у мене незатерті, болючі й досі, і не в одному, чую це, скривили мій характер, попсували маю вдачу, причинили мені немало душевної муки в цілім життю".

Отець Телесницький вчив Франка в 3-ій клясі, коли він мав 10-ий рік. Франко закінчив своє оповідання тим, що назвав цей рік у школі „найстрашнішим, найфатальнішим" в своєму житті. „Згадка про нього довгі літа важкою зморою лежала мені на серці, не погасла й досі і не вигасне до моєї смерти". Написавши це оповідання, Франко скинув „з душі хоч часть тих важких споминів. Нехай вони п'ятном нестертої ганьби та прокляттям впадуть на його (о. Телесницького) пам'ять і на тих, що поставили та толерували його на тім становищі, і на всіх тих, що вчительство трактують як жорстоку іграшку для задоволення своїх диких інстинктів, а не як велике діло любови, терпеливости й самовідречення". (II, 191).

Перед святочним відзначенням роковин Івана Франка в Дітройті

Вже відбулося кілька сходин Всегромадського Комітету для вшанування роковин Великого Каменяра. На останніх сходинах прийшло до укомституювання Комітету, до якого входять понад 30 громадян знатних діячів Дітройту.

Для поділу праці вибрано чотири комісії: Програмову, фінансову, пропагандивну і пресову. Головою Комітету обрано ред. Михайла Бажанського, Програму Комісію очолює д-р Василь Витвицький, фінансову д-р Василь Шкудор. Ці дві комісії мають найважливішу працю і несуть найбільше відповідальности за успіх майбутнього святкування, що має відбутися в найбільшій залі Дітройту, в Авдиторії Форда, 6 листопада 1966.

Склад Комітету дає запоруку і надію, що відзначення цих великих роковин відбудеться величаво. Під час нарад порушено багато справ, зв'язаних зі святом і шляхом дискусії їх вирішено. **Я. З.**

Сл. п. Володимир Кохан

У вівторок 14 червня 1966 в ранці жалобний чорний Прапор повис над усією українською спільнотою Вінніпегу і над усіми українцями Канади. Телефонами та з уст до уст передавали собі заскочені наші люди трагічну вістку, що у вечірніх годинах в понеділок 13 червня ц.р. екзекутивний директор Комітету Українців Канади Володимир Кохан дістав серцеву атаку і викликана каретка поготівля не змогла вже довезти його живим до лікарні, а в годину пізніше дружина цього відомого українського політика і громадського діяча, п-ні Лідія Кохан, під ударом долі також відійшла з цього світу від серцевого удару. Подвійна і нежданна смерть обидвох громадян, — адже дир. В. Кохана ще в неділю 12 червня 1966, бачили у повному здоров'ї на 12-ці в катедрі св. Володимира й Ольги, якої покійники були зразковими парафіянами, — потрясла всім Вінніпегом і тим більш усіма тими, які співпрацювали з дир. В. Коханом в громадському й організаційному секторі нашого життя та часто зустрічалися з Ним і його дружиною. Після великих наших втрат в останньому часі през. д-р С. Витвицький ред. Василь Мудрий ред. д-р Микола Шлемкевич, д-р В. Калина й інші) українське життя зазнало чергової важкої і болючої втрати, яку не скоро зможемо вирівняти.

Дир. В. Кохан, — постать, яку знали всі організовані й активні українці, — був зразком тих українців, що віддалилися життя на службу Великій Ідеї. Син селянина з Сокальщини, нар. 4 грудня 1898 року, він з молодечих років кинувся у вир громадської праці і швидко став передовим молодим діячем цілої околиці, завершуючи свою середню освіту саме напередодні Листопадових Днів 1918 року та вступаючи в лави УГА, з якою пройшов усю її долю. Під польською окупацією Західної України пішов на фронт української кооперації і зокрема віддався організуванню кредитівок та народних банків, ставши згодом директором Українбанку в Сокалі. Постійний організатор села, здібний промовець і організатор, п. В. Кохан у 30-му році життя, був вибраний в 1928 році від Українського Національного-Демократичного Об'єднання послом українців з Сокальщини до Польського сойму у Варшаві і належав у ньому до відважних оборонців прав України в часі, коли польське насилля завзялося знищити все українське життя. Був настільки ідейником та простолінійним, що коли його партія УНДО з тактичних мотивів перейшла на т. зв. нормалізацію взаємин з польським урядом, В. Кохан зрікся в 1930 році свого мандату, як небагато з тих, його парляментарних колег, які були одної з ним думки — і заплатив за це ще й кількамісячною важкою тюрмою у гореславній кріпості Берестя, звідки вирятувала його та інших українців-діячів тільки рішуча інтервенція Українського Парляментарного Клюбу. Вийшовши незламний духом з тюрми, В. Кохан присвятився до Фронту Національної Єдности та віддав тій організації покійного Дм. Паліїва не тільки свою енергію, але й усі грошеві засоби, які залишилися були йому з невеличкої спадщини після смерти батька. Тоді ж вернувся знову в кооперацію і в ній дійшов до керівника верхів, зокрема в фінансовому секторі — і тільки чудом вискочив зі Львова, коли розвалилася Польща та большевицькі орди зайняли Галичину з її столицею.

На першій еміграції 1939-44 років В. Кохан, — тоді вже жонатий з п-ні Лідією Книш, сестрою знаного діяча ОУН публіциста Зенона, — знову став біля організації життя в Галичині під німецькою окупацією і чотири роки був членом дирекції відновленого львівського „Центробанку". Наступних чотири роки, що прийшли після розгрому Німеччини перевів В. Кохан з дружиною і малими дітьми в таборах Німеччини, де знову організував з'їзди, промовляв та знову енергійно став співтворцем Української Національної Ради і всієї її діяльности. В 1948 році приїхав з родиною до Вінніпегу в Канаді і тут відразу доручили йому один з найважливіших та найбільш відповідальних постів — становище Екзекутивного Директора та керівника Канцелярії Комітету Українців Канади (КУК) з осідком у столиці Манітоби.

18-річна діяльність дир. Володимира Кохана в організаційній мережі КУК - це цілий етап в житті тієї української всеканадійської організації, хто зна, чи не найбільш активний та найбільш успішний в усій її історії. Віддаючи дослівно день і ніч, будні й неділі для праці в КУК, дир. В. Кохан був справжнім мотором нашої організаційної централі і разом з іншими поставив її на ту висоту, на якій вона стала справжнім представництвом українців в перед урядом, парляментом і громадянством Канади та водночас важним співтворцем усіх почннів і дій українців у Вільному Світі, Конгреси КУК, акція у справі масового приїзду українців до Канади, оборона І-ої Дивізії, проти - дискримінаційні інтервенції, зв'язки з урядом Канади, протибольшевицькі масові виступи, Пам'ятник Т. Шевченка у Вінніпегу, врешті в останньому часі активна праця над зорганізуванням недавнього Світового Конгресу Українців, що спеціяльно лежав на серці Покійникові, — все це речі, яким дир. Володимир Кохан віддавав усі свої сили, знання та досвід, не жаліючи себе та вписуючи себе світло в історію українців не тільки Канади, але українців цілого світу. Ця праця, що характеризувала Покійного як політика великого формату, з'єднувала йому, — справжньому джентельменові у взаєминах з людьми, — найбільшу пошану і загальний авторитет, що вона ж, — ця жертвенна праця, нераз із шкодою для своїх особистих та родинних справ, — спричинилася й до передчасної смерти дир. Володимира Кохана а вслід за тим до смерти його дружини Лідії.

Покійні залишили трьох синів, — проф. Івана Кохана, що є викладачем Тексаського Університету в Далласі та знаним бактеріологом, який нераз репрезентує ЗДА на міжнародних з'їздах, Ярослава Кохана, що працює у Вінніпегу в мережі міністерства суспільної опіки Манітоби та Романа Кохана, що тільки цього року закінчив Манітобський університет, — і вони можуть бути горді за своїх батьків.

Славно провів життя дир. Володимир Кохан і хай Вічна Пам'ять буде по Ньому і Його Дружині у вдячних серцях їх земляків!

Похорон дир. Володимира і Лідії Коханів відбувся з катедри св. Володимира й Ольги у Вінніпегу в четвер 16 червня 1966 о год. 9-ій вранці і заповідався як маніфестація тієї пошани та вдячности, на яку Вони заслужили собі у нашій громаді всім своїм життям.

(ак)

В Катедрі в Буенос Айрес посвячено мистецький образ

Буенос Айрес. — 29-го травня ц. р., на Зелені Свята, відбулась в новозбудованій українській католицькій катедрі в Буенос Айрес урочистість посвячення великого образу-мозаїки Богоматері (2 на 3 метри), що його творцем є відомий артист-маляр Борис Крюків. Допомагала йому в цій праці його дружина, малярка з фаховою освітою, Ольга Гурська. Преосвященний єпископ Андрій Сапеляк у своїй проповіді з цієї нагоди підкреслив мистецькі вартості образу та шляхетність його творців, які дарували цей твір катедрі. Владика запросив був артистів і їх доньку на приватне прийняття. На лихо, зараз другого дня після тієї події, Борис Крюків пішов лікуватися до шпиталю. Він планує з своєю дружиною намалювати на стінах обабіч вівтаря дві великі композиції „Різдво" і „Воскресення".

На закінчення шкільного року...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ховались у гурті своїх українських співтоваришів, разом зжились, відчули в собі приналежність до українськоі громади, яку творять їхні батьки. Це не перша група, що градуює у школі Сестер Василіянок у Філядельфії. Вже тридцять сім таких груп перейшли через школу впродовж тридцятисеми років існування школи. І в попередніх абсольвентів школи є повний сантимент для цієї гірки в дільниці Логан, де височіє будинок української школи сестер Василіянок. То ж не диво, що часто у вільну хвилину хтось із попередніх абсольвентів вибереться на ту гірку, як на прощу, щоб згадати своє гарне дитинство, що пройшло в гарній обстанові, зелені і дерев, в гурті співтоваришів, яких лучить спільно українське серце.

Т.

Український Громадський Комітет Метрополії Ню Йорк - Ню Джерзі для влаштування Бенкету в честь Блаженнішого Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви Кардинала

ЙОСИФА СЛІПОГО

складає щиросердечну

ПОДЯКУ

Їх Ексцеленції Кир Йосифу, єпископові Стемфорду, Всечесному та Високопреподобному Духовенству, членам Комітету, пресі, представникам товариств і організацій, промовцям і виконавцям артистичної програми та всьому громадянству метрополії Ню Йорк - Ню Джерзі за моральну піддержку, за активну участь в бенкеті, за щедрі дари-жертви українському університетові в Римі.

Нехай Господь нагородить Всіх щедрицею!
З глибокою пошаною та християнським привітом

Комітет:
Д-р Я. Восвідка, голова — Інж. Я. Городецький, секр.

ЗМЕНШИЛОСЯ ЧИСЛО ПРОДАНИХ АВТ в перших десятьох днях червня ц. р. на 5.1 відсотка в порівнянні з тим самим часом минулого року. Три великі автомобільні фірми Фордова Моторова Компанія, Крайслерова Корпорація і Корпорація Амерікен Моторс виказують зменшення числа проданих авт. Тільки найбільша автомобільна фірма Дженерал Моторс Компанія продала в перших 10-ох днях червня більше число авт, як в тому самому часі 1965-го року. Від 1-го до 10-го червня ц. р. чотири найбільші автомобільні корпорації продали 238,170 возів, а в цих самих 10-ох днях 1965-го року — 250,847.

З глибоким сумом повідомляємо Друзів, Земляків та Знайомих, що в понеділок, 13-го червня 1966 року після довгої і тяжкої недуги, відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий МУЖ і БАТЬКО

бл. п. МИХАЙЛО ДАНИЛОВИЧ ЛИСИЙ

бувший Воїн Армії УНР, родом з Конотопщини, Україна

ПОХОРОН відбудеться 18 червня 1966 р. з церкви св. Михаїла на Hillside Cemetery, Міннеаполіс, Міннесота.

Горем прибиті:
дружина ОЛЕКСАНДРА та
сини — ВОЛОДИМИР і АНАТОЛІЙ
з дружиною і дітьми

В 2-гі роковини, дня 26 червня ц. р.
як відійшов у Вічність
мій МУЖ

сл. п. ВОЛОДИМИР Т. ГІРНЯК

бувший Український Січовий Стрілець

МОЛІННЯ ЗА УПОКІЙ ЙОГО ДУШІ

будуть відслужені

в неділю, 26-го червня ц. р.
о год. 9:30 ранку в Богослужбах в церкві Sacret Heart, Pond Eddy, N.Y.

в понеділок, 27-го червня ц. р.
о год. 9-ій ранку — Св. Літургія з Панахидою в церкві Св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку.

В незабутню Його пам'ять складаю пожертву
на Український Католицький Університет в Римі $100.00
і на радіо-програму оо. Василіян в Ню Йорку — $50.00

ГАЛИНА НОСКОВСЬКА-ГІРНЯК
дружина

В другу болючу річницю смерти
за мойого Найдорожчого Мужа

бл. п. Проф. Атанасія Мидляна

буде відправлена
в церкві св. ЮРІЯ в НЮ ЙОРКУ
в четвер, 23-го червня 1966 р.
о год. 8:30 рано

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

Кревних і Знайомих просить ласкаво про молитви і участь в Богослужбі
дружина — МАРТА

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла від нас дня 29 травня 1966 року
НАША НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНА, ТЕТА І КУЗИНКА

бл. п. Петрунеля з Трупкевичів БІЛОБРАМ-МИКИТЮК

Цією дорогою хочемо зложити щиру подяку всім тим, що в часі нашого горя висловлювали теплі слова співчуття і відвідували нас.

Всеч. о. деканові А. Борсі і Всеч. о. З. Бачинському за відвідування Покійної в шпиталі, уділення Найсвятіших Тайн і похоронні відправи — щиро дякуємо.

Дуже вдячні тим, які взяли особисто участь в похоронах, всім тим, які зложили свої пожертви на Служби Божі і добродійні цілі. Щиро дякуємо Католицькій Акції Пань за відмовлення вервиці біля домовини Покійної. Дякуємо за численні квіти та жертвовані молитви.

Дякуємо тим, які Покійну відвідували у шпиталі і приносили квіти. Дякуємо похоронному заведенню за дбайливе влаштування похорону.

Хай Всевишній Господь винагородить за це Вас Усіх Своїми ласками.

У глибокому смутку:
ІВАН МИКИТЮК — муж;
ДОЧКА і ЗЯТЬ в Україні;
Сестриці: ОМЕЛЯН ГЛАДКИЙ і ЛЮБА КОЗАЧОК
Кузинка: КАТЕРИНА ГЛАДКА.

ПОДЯКА

В імені моєї родини складаю щиру й сердечну подяку Управі Осередка СУМА в Ню Йорку за пам'ять, труд і жертву для тих, котрі відійшли з того світу. В другий день Зелених Свят Друзі зложили на гробі
МОЙОГО ПОКІЙНОГО БРАТА

бл. п. О. ПАЙОНЧКІВСЬКОГО

чудовий червоно-чорний вінець. Червоні орхідеї й червоні грозна калини на чорному полі, — це великий зміст і глибока символіка. За це зі щирої душі висловлюю нашу велику подяку Голові Осередку п. К. Василикові, Буланому п. З. Галікові і виховникові п. М. Стецьків, а також сумівкам і сумівцям: Ярославові Лазарів, Анні Черево, Марійці Яковів, Марійці Мацько, Михайлові Макар, Романові Бочневич, Миронові Волощук і Васильові Данчук.

Вони ж бо не жаліли труду й з сумівським прапором і вінцем приїхали на цвинтар Оливна Гора, та ще раз виявили свою пошану до Друга, котрий відійшов у вічність два роки тому.

Ця подія зворушила нас до глибини душі, тому прийміть від нас нашу скромну, але щиру подяку, а Бог хай винагородить Вам за Ваші труди.

НАТАЛІЯ ПАЙОНЧКІВСЬКА-ХОМАНЧУК

Д-р Ярослав Олексишин

(Посмертна згадка)

9-го грудня 1965 р. рознеслась по Гатфорді сумна вістка, що бувший сотник Української Галицької Армії, а відтак урядовець Українського Земельного Банку у Львові, д-р Ярослав Олексишин помер.

Ярослав народився 12-го лютого 1890 р. у Войнилові на західньо - українських землях в священичій родині, як син о. Михайла й Анни з роду Петріна. Діточі і молодечі роки провів в селі Суховоля, повіт Броди, де його батько був парохом.

Середню освіту Ярослав закінчив в українській державній гімназії в Перемишлі, потім записався на правничий факультет Львівського Університету. З початком війни в 1914 р. покійного покликано до військової служби в австрійській армії, де він служив до 1918 року.

По розпаді Австро - Угорщини покійний Ярослав, як воєнний інвалід, вернувся додому і зголосився вже до своєї української влади про приділення його до виконування потрібних обов'язків.

Призначено його в грудні 1918 р. на команданта міста Бродів,. Коли Українська Галицька Армія була змушена відступати на південний - схід, покійний Ярослав разом зі своїм батьком о. Михайлом прилучились до українського війська. В Борщеві сот. Ярослава призначено на ад'ютанта Третьої Групи Армійського Вишколу під командою сотника Михайла Подоляка. 24-го квітня 1920 р. в лісі біля села Михайлівка недалеко Рахнів большевики захопили його і його батька разом з іншими українськими вояками в полон. Деяким воякам разом з сот. Ярославом і його батьком о. Михайлом вдалось втекти з поїзду, який віз їх в невідоме. Як пізніше показалось, всіх тих, які не вспіли втекти, большевики розстріляли біля місцевости Рахни.

Скриваючись деякий час серед місцевого населення, покійний Ярослав разом зі своїм батьком по тяжких зусиллях пішки дістались до своєї рідні в Суховолі. На покійного Ярослава поляки наложили домашній арешт, який пізніше відкликано. Покійний Ярослав у Львові продовжував правничі студії на Українському Тайному Університеті, які закінчив докторатом права сумма кум лявде 13-го липня 1924 р. По знесенні бойкоту польських шкіл, покійний студіював у Вищій Торговельній Школі, а потім працював в Українськім Земельнім Банку.

Покійний Ярослав оженився з вдовою Єлисаветою Косинською, яка з першого подружжя мала двох синів: Богдана й Омеляна. Рідних дітей покійний мав двоє: Анну і Романа.

Крім праці в Українському Земельному Банку покійний Ярослав багато часу присвячував праці в українських установах Львова.

Восени 1939 р. виїхав покійний Ярослав разом з родиною на захід, де аж до 1944 р. працював в Українській Крамниці в Кракові. Коли в 1944 році большевики вдруге зайняли українські землі, покійний Ярослав разом з родиною залишив Краків і виїхав до Німеччини.

Після приїзду до З'єдинених Держав Америки спочатку поселився в місті Скенектеді, Н. И., а відтак переселився до Гартфорду, Конн., де довший час працював фізично,, включаючись в працю Об'єднання б. Українських Вояків і Пласт-Прияту. До всіх, з якими покійний Ярослав стрічався, був привітний, чим з'єднав собі пошану серед українського громадянства в Гартфорді доказом чого була численна участь українського громадянства на панахиді.

Прощальні слова іменем покійного Ярослава і від себе як пароха Української Католицької Церкви виголосив Всеч. о. декан Стефан Баландюк, вказуючи місце, де покійний сидів під час Божественної Літургії. Покійний, як заявив Всеч. о. парох, був чесним і практикуючим християнином за свойого життя, а коли завважив, що зближається хвилина попрощатися востаннє зі своїми рідними і приятелями, приняв Найсвятіші Тайни та розстався з живими на віки.

Крім численної родини, на місце вічного спочинку супроводжали покійного Ярослава представники бувших українських вояків і багато громадян Гартфорду.

Нехай чужа, але вільна земля буде Йому легкою і заступить рідну землю, за свободу якої покійний Ярослав боровся, а на чужині тужив.

I. O.

Д-р Ярослав Олексишин